

[Pilgaard Andersen]

stået mig en lille smule. En lang række af vore sportsklubber har jo nogle sponsorer, og disse sponsorer er med til at finansiere en stor del af det arbejde, der udføres inden for ungdoms- og sportsklubber. Det var ud fra den betragtning, jeg mente, at reklamen var af meget stor vigtighed. En hel del firmaer har jo reklameret i sportsklubber og har derved også været med til at finansiere dem. Det er ud fra den betragtning, jeg mener, det er meget vigtigt, at der gives mulighed for at reklamere. I det hele taget redder forbud ikke noget, for vi ved også, at der er andre firmaer, der bruger sportsklubber i en form for reklame.

Inge Krogh (KrF):

Må jeg svare fru Mette Madsen, at jeg regnede med, at man skulle være erfaren med hensyn til alkohol; jeg går her ud fra mig selv. Det kan godt være, at jeg heller ikke er erfaren i at tyde underfundigheder, men det tænkte jeg sådan set ikke over lige i øjeblikket.

Jeg tror ikke, at sportsreklamerne har så stor betydning mere, som de havde i begyndelsen, men det kan selvfølgelig godt være, jeg er forkert underrettet. Der kom i hvert fald visse restriktioner på dem, og det, jeg synes er forfærdeligt, er, at det gik imod det, som brancheforeningen selv havde sagt, nemlig at man ikke ville bruge unge modeller, helst ikke modeller under 25 år, og så sætter man ganske simpelt reklamerne på levende modeller, der i de fleste tilfælde er under 25 år. Jeg synes selvfølgelig, det var helt berettiget, at forbrugerombudsmanden greb ind dér.

Man har vel ikke nogen klar definition af, hvad kultur er, men derfor synes jeg alligevel, det er lidt kedeligt, at det ligesom er noget typisk for Danmark, at man sætter sild, snaps, frokostbord sammen som dansk kultur. Det er i hvert fald en meget lille del af den, forhåbentlig.

(Kort bemærkning).

Mette Madsen (V):

Jeg må forstå fru Inge Krogh sådan, at der i bemærkningen lå, at jeg var erfaren med hensyn til forbrug af spiritus, men da jeg kender fru Inge Krogh så godt, går jeg ud fra, at det ikke er det, hun mener.

527 Ft

Jimmy Stahr (S):

Hr. Arne Melchior har en evne til altid at få en eller anden ting til at blive en vittighed. Jeg synes nu nok, at denne sag fortjener lidt mere alvor, og i hvert fald vil jeg, uden at beskyldte nogen medlemmer her for at have været påvirket, lige sige, at det var ikke Broby Johansen, der kom med den citerede udtalelse, det var Hartvig Frisch.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om personnavne.

[Af Aase Olesen (RV) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 185. Fremsat 25/3 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Justitsministeren (Henning Rasmussen):**

Jeg vil gerne indlede med at sige, at jeg er positivt indstillet over for de tanker om navneretlig ligestilling mellem mænd og kvinder og mellem børn i og uden for ægteskab, som det radikale venstres forslag om ændring af navneloven er udtryk for.

De bestemmelser i navneloven, som forslaget især drejer sig om, er for det første reglen om, at kvinder ved indgåelse af ægteskab automatisk får mandens slægtsnavn, medmindre hun over for vielsesmyndigheden erklærer, at hun vil beholde sit hidtidige slægtsnavn.

For det andet foreslås det at ændre reglen om, at børn ved fødslen får faderens slægtsnavn, hvis de er født i ægteskab, men mode-

[Justitsministeren]

rens slægtsnavn, såfremt de er født uden for ægteskab. Efter forslaget fra det radikale venstre skal hver ægtefælle ved ægteskabets indgåelse beholde sit hidtidige slægtsnavn, medmindre de over for vielsesmyndigheden erklærer at ville føre enten mandens eller hustruens slægtsnavn som fælles navn. Med hensyn til børnene tilsigter forslaget en ligestilling mellem børn i og uden for ægteskab. Børn skal ved fødslen have forældrenes navn, og hvis forældrene har hver sit slægtsnavn, får barnet det af forældrenes slægtsnavne, som forældrene i fællesskab bestemmer sig for.

Jeg er enig i, at de nævnte regler i den gældende lov indebærer en forskelsbehandling mellem mænd og kvinder og mellem børn i og uden for ægteskab, men ret beset er forskelsbehandlingen måske mere formel end reel. For også efter den nugældende lov har parterne i det væsentlige samme valgmuligheder som efter lovforslaget. En kvinde, der ikke ønsker at få mandens slægtsnavn efter vielsen, kan som nævnt ved erklæring over for vielsesmyndigheden beholde sit hidtidige slægtsnavn. Ønsker ægtefællerne at have kvindens navn som fællesnavn, kan manden ved navnebevis få ret til kvindens pigenavn.

For så vidt angår børn, kan det slægtsnavn, barnet fik ved fødslen, ved en simpel anmeldelse til ministerialbogen ændres til den anden forældres oprindelige slægtsnavn.

Da man udarbejdede den gældende lov fra 1960, var man opmærksom på den principielle forskelsbehandling – som jeg vil kalde det – som lovens regler ville være udtryk for. Af praktiske grunde valgte man imidlertid de nugældende regler, da de stemte bedst overens med sædvanlig navneskik i befolkningen og derfor ville medføre de færreste navneanmeldelser.

I dag vil man nok tillægge principielle ligestillingssynspunkter større vægt, og justitsministeriet har da også i de senere år, bl. a. efter opfordring fra ligestillingsrådet, overvejet en ændring af navneloven og delta- get i nordiske drøftelser herom.

Medens jeg således kan gå ind for hovedprincipperne i det radikale venstres forslag, har jeg en række indvendinger mod forslagens udformning; det vil der blive lejlighed til at gå nærmere ind på under udvalgsarbejdet. Jeg skal her bare nævne et enkelt punkt,

som forslaget ikke tager stilling til, nemlig spørgsmålet om, hvad der skal gælde, hvis ægtefæller, der ikke har fælles navn, ikke træffer bestemmelse om barnets slægtsnavn, måske fordi de ikke kan blive enige. Skal barnet så have faderens eller moderens navn?

Forslaget berører i øvrigt også en række vigtige navneretlige problemer, som det er vanskeligt uden videre at tage stilling til. I bemærkningerne til lovforslaget opfordres regeringen da også til at iværksætte et forbedrende arbejde med henblik på en generel revision af navneloven.

Det er på den baggrund min opfattelse, at det ikke vil være hensigtsmæssigt nu at gennemføre det radikale venstres lovforslag, men at justitsministeriet i stedet, som det er tilfældet i de andre nordiske lande, nedsætter et sagkyndigt udvalg, der skal udarbejde forslag til en revision af navneloven, bl. a. under hensyntagen til de ligestillingssynspunkter, som med rette er fremhævet i lovforslaget.

Winnie Møller (S):

Jeg kan støtte ministeren i hans betragtninger over det radikale venstres forslag. Vi er i socialdemokratiet ikke uenige med det radikale venstre i, at der tiltrænges en betydelig større ligestilling i navnemæssigt valg, både hvad angår ægtefællers muligheder for at beholde eget slægtsnavn, og hvad angår børns valg af slægtsnavn. Tankerne er absolut ikke ukendte for os. Min partifælle formanden for ligestillingsrådet, fru Karen Dahlerup, har tidligere her i tinget rejst nogle af de spørgsmål, som også er indeholdt i det radikale venstres forslag.

Som det også er blevet nævnt af ministeren, er der imidlertid en række bestemmelser i forslaget, som trænger til en nærmere afklaring, og jeg kan derfor på socialdemokratiets vegne støtte forslaget om, at der nedsættes et udvalg om spørgsmålet. Udvalg kan være steder, hvor man gemmer ting lidt længe, og det mener jeg ikke bør være tilfældet i denne sag. Vi trænger til en hurtig afklaring af nogle af de rejste spørgsmål med henblik på en snarlig revision af navneloven.

Med disse bemærkninger kan jeg tilsige støtte til intentionerne i forslaget og ser i øv-

[Winnie Møller]

rigt frem til resultatet af udvalgsarbejdet om sagen.

Mette Madsen (V):

I slutbetænkningen fra den store kvindekommission fra 1974 er navneloven en af de love, der er peget på som en lov, der ud fra et ligestillingsprincip burde ændres, og som underskriver af denne betænkning vil jeg gerne takke fru Aase Olesen for, at vi nu har fået navneloven på bordet, så vi kan gennemgå den i retsudvalget.

Venstre er positiv over for en modernisering, men vi vil gerne se på i udvalget, om man allerede nu skal ændre enkelte paragrafer eller vi skal bede om et lovforberedende arbejde og så senere tage en mere gennemgribende lovændring under ét, eventuelt i forbindelse med en ændring af ægteskabslovgivningen. Og må jeg så lige i en lille parentes minde justitsministeren om og måske pufte lidt til det ægteskabsudvalg, der sidder. Jeg synes snart, det har siddet længe, uden at vi har hørt noget fra det.

Nogle af de ting, det vil være af betydning at få opklaret under udvalgsarbejdet om denne lov, er, hvor mange gifte kvinder der benytter retten til at beholde deres eget navn, hvor mange børn der skifter fra faderens til moderens navn, og hvor ofte § 10 og § 11 har været i anvendelse. Jeg vil også støtte, at vi får nøjere undersøgt de paragraffer, som justitsministeren selv nævnte der var brug for at kigge nærmere på.

Men jeg kan altså på venstres vegne tilsige et interesseret udvalgsarbejde.

Annelise Gotfredsen (KF):

Vi erkender ligesom de tidligere ordførere, at en modernisering inden for navneloven er tiltrængt, og vi mener ligeledes, at det muligvis er bedre at vente med de enkelte ændringer, til man får en generel ændring, eventuelt i sammenhæng med en ændring af ægteskabsloven. Jeg mener ligesom ministeren, at nogle af de punkter, der er trukket frem, måske mere er udtryk for en formel modsætning end for en reel, men vi finder det udmærket, at vi får en drøftelse af det nu, og at der eventuelt bliver nedsat et udvalg til at undersøge disse ting. Jeg vil også gerne ligesom ministeren pege på spørgsmålet om, hvad man skal gøre i tilfælde af uenighed

mellem forældrene, når barnet skal navngives.

Knud Lind (FP):

Fremskridtspartiet er af den indstilling, at forældrene bør være frit stillet med hensyn til navngivningen, og at børn født uden for ægteskab bør være ligestillet med børn født i ægteskab. Fremskridtspartiet ser også gerne, at der sker en ligestilling mellem mænd og kvinder. Efter loven om CPR-numre har navngivningen imidlertid ikke helt den samme betydning i forhold til det offentlige som tidligere.

Fremskridtspartiet ønsker under udvalgsarbejdet at få undersøgt, om forslaget betyder øgede administrative udgifter. Hvis det er tilfældet, vil fremskridtspartiet være meget skeptisk indstillet over for forslaget. Forslagsstillerne har ikke gjort sig tanker om dette i forslagens bemærkninger. Vi vil ikke lægge navn til øgede administrative udgifter i en tid, hvor man i øvrigt taler om at spare.

I bemærkningerne skriver forslagsstillerne følgende:

»Såfremt der mellem forældre, hvoraf kun den ene har forældremyndighed over barnet ved dets navngivelse, er uenighed om, hvilket slægtsnavn barnet skal bære, får barnet den forælders slægtsnavn, der har forældremyndigheden.«

Vi kan imidlertid i selve lovforslaget ikke se nogen lovtekst, der direkte bekræfter disse intentioner, som står i bemærkningerne. Forslagsstillerne burde måske have bevaret § 2 i den tidligere lov, om end i en anden udformning. Der kunne f. eks. stå: »I tilfælde af uenighed bestemmer den, der har forældremyndigheden, hvilket slægtsnavn barnet skal bære.«

Punkt 4 i forslaget vedrørende § 4 burde måske også have været udformet på en mere smidig måde. Der kunne f. eks. stå: »Ved indgåelse af ægteskab meddeler ægtefællerne, hvilket slægtsnavn de ønsker at bære.«

§ 1 i det radikale venstres lovforslag tager heller ikke højde for eventuel uenighed om navngivningen, og hvorledes denne uenighed skal løses. Det er mit indtryk, at det radikale venstre rent lovtekstmæssigt ikke har været i stand til at leve op til de gode hensigter, som man har haft ifølge sine bemærkninger.

[Knud Lind]

Fremskridtspartiet kan ikke gå ind for forslaget i dets nuværende udformning, og hvis det kræver flere administrative udgifter, ønsker vi slet ikke at lægge navn til det.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg vil gerne på SFs vegne sige tak til de radikale venstre, fordi man har fremsat dette forslag. Vi er da et af de partier, der godt vil give et par kroner for at få ligestilling – det være sagt til den sidste taler.

Jeg vil da godt sige, at det ser næsten ud, som om det kunne have været os, der havde fremsat dette forslag, men det er det ikke.

Med hensyn til § 1 har man spurgt, hvad man så skal finde på, såfremt forældrene er uenige, og da kunne jeg da godt foreslå, at man kunne tage et af forældrenes navne eller begge, så er man ligesom ude over det problem; det synes jeg i øvrigt ville være en god idé, også selv om man var enig.

Ellers vil jeg sige, at jeg synes, især målet er meget fornuftigt, men jeg kan ikke forstå, at man i § 6 i den oprindelige lov har bibeholdt pkt. 7, hvori der står, at navne, der er upassende, eller som kan vække anstød, må man ikke tage. Hvad er upassende, og hvad vækker anstød? Men det er kun en lille ting.

Jeg vil tilsige forslaget en positiv udvalgsbehandling.

Arne Melchior (CD):

Mit partis ordfører, fru Mimi Jakobsen, har måttet tage til et kommunalpolitisk møde, og jeg skal derfor om forslaget blot sige, at der ved gennemgangen i vor gruppe var meget betydelig sympati for tankegangene bagved. Udformningen har jeg ikke personlig haft lejlighed til at dykke så meget ned i, men der kan slet ikke være tvivl om, at vi meget gerne medvirker til de tanker, der ligger bagved, ikke mindst de ligestillingsmæssige tanker af forskellig art, herunder om kønsmæssig ligestilling. Dette falder naturligt for et parti, der lige siden sin start har nævnt gentagne gange, at det finder arvefølgeordenen i dette land forkert, altså grundloven er det jo faktisk. Vi mener, at kvinder bør arve på lige fod med mænd. Derfor er det så enkelt for os at følge intentionerne i det foreliggende forslag.

Jeg vil gerne gratulere de radikale med ministerens tilsagn om at nedsætte et udvalg.

Tilbage står spørgsmålet, som flere ordførere har været inde på: skal man rette nogle af tingene hurtigt, måske allerede i denne samling, eller skal man afvente dette udvalgsarbejde? Jeg vil tro, det hører med til, hvad jeg kan tillade mig ved en førstebehandling, at sige, at jeg nærer betydelig skepsis over for varigheden af disse udvalg og kommissioners arbejde. Det er 3 år siden, jeg af den daværende kulturminister fik fuld tilslutning her i salen til, at biblioteksafgifter skulle udløses, ikke kun når en bog, der findes på biblioteker, har én forfatter, men også når der er to forfattere, hvad der altså i øjeblikket ikke er tilfældet. Trods denne principielle hundrede procents tilslutning sagde man, at der var nedsat et udvalg og en kommission, og det skulle man afvente. På denne måde går årene, uden at noget, som jeg er overbevist om at der er meget stort flertal for her i salen, en rimelig ting, kan gennemføres. Det er derfor, jeg har tilladt mig at nævne dette som en principiel betragtning over for ministerens meget positive tilsagn.

Jeg vil i hvert fald give den besked, at CD gerne vil medvirke til på de områder, hvor enighed alligevel foreligger, at rette de ting, vi kan blive enige om, samtidig med at udvalget går i gang og på længere sigt bringer andre ting i orden.

Wilhjelm (VS):

VS kan ubetinget støtte det radikale forslag og takker som andre for initiativet. Jeg vil også godt udtrykke anerkendelse af det, der alt for sjældent sker, nemlig at man gør arbejdet meget nemmere ved at optrykke den gældende lov som bilag.

Jeg synes ikke, at ministerens indvendinger – der var selvfølgelig nogle, vi måtte tage op – var så uoverskuelige, var så vidtrækkende eller så vanskelige at tackle, at det kan gøre det rimeligt at starte et eller andet tungt ministerielt udvalgsarbejde. Jeg mener, at dette ikke er spor vanskeligere end det, man så tit klarer under folketingsudvalgets arbejde mellem første og anden behandling. Det er klart, at der er nogle småproblemer tilbage, men de skal alligevel underkastes en politisk afgørelse. Der er ingen geniale løsninger på det. Det er sådan, hvad man kan finde ud af. Og det er under alle omstændigheder bedre at få det igennem end at få det henlagt,

[Wilhjelm]

især hvis man tænker på at lade det udskyde, til man også kan blive enig om en afslutning på ægteskabslovgennemgangen osv. Det vil tage meget lang tid, og det er helt urimeligt at vente med denne lille bitte ligestillingsreform på den måde. Jeg tror ikke, at det forslag, der kom fra SF, om, at man kunne give begge forældres efternavne automatisk, er særlig hensigtsmæssigt i f. eks. femte generation. Men der findes nok en løsning på det. Vi bliver under alle omstændigheder nødt til at skære igennem på et tidspunkt, og jeg kan ikke se andet, end at man lige så godt kan klare det her, der er ikke så farlig travlt i retsudvalget for tiden, det kan man lige så godt klare fra nu af og til sommer i stedet for at udsætte det yderligere.

Så skal jeg kun sige til sidst, at det jo er rigtigt, som fru Winnie Møller sagde, at dette er taget op af socialdemokratiet tidligere – det har forslagsstillerne også prisværdigt gjort opmærksom på i deres bemærkninger. Det var i maj 1971, for 9 år siden, og man har ikke rørt ved det siden. Og i maj 1971 var socialdemokratiet såmænd i opposition. Måske socialdemokratiet skulle bruge denne lille sag som anledning til i det hele taget at kigge efter alle de mere eller mindre gode forslag, de fremsatte i deres forskellige tidligere oppositionsperioder, og se, om ikke det var en idé at gøre noget ved dem, også når de faktisk havde myndighed til at gøre det.

Poul H. Møller (KrF):

Kristeligt folkeparti kan også se fine intentioner i dette lovforslag, som vi vil stille os positivt over for. Som justitsministeren allerede har nævnt det, er der jo ikke noget nyt i, at forældre kan beholde deres slægtsnavn ved indgåelse af ægteskab, men det er altså automatikken, der nu ryger ud, således at begge parter i og for sig er ligestillede.

Hvis hver ægtefælle beholder sit slægtsnavn, kunne jeg med hensyn til børnenes navne forestille mig, at der godt kunne blive anledning til lidt stridigheder. Selv om man vælger at komme ud af disse stridigheder i en børnerig familie ved f. eks. at kalde hvert andet barn Andersen og hvert andet barn Petersen, kunne det vel også give anledning til visse stridigheder eller visse forviklinger og forvirring. Men i hvert fald synes jeg, at navnlig dette med, at børnene får lettere ved

at få det slægtsnavn, de er knyttet til, er en ganske udmærket ting.

Der kunne være flere ting, men jeg skal ikke gå i detaljer her ved første behandling, blot tilsige et positivt medarbejde i udvalget.

Lis Starcke (DR):

Retsforbundet er positivt indstillet over for det radikale lovforslag. De småindvendinger, der er kommet, ser vi gerne på under udvalgsarbejdet; dér hører det hjemme. Justitsministeren var villig til at nedsætte et sagkyndigt udvalg. Jeg vil gerne stille det spørgsmål, om det også er et hurtigtarbejdende udvalg. Hvis ikke, ser retsforbundet i hvert fald gerne en hurtig udvalgsbehandling af det radikale forslag med efterfølgende hurtig vedtagelse. Det vil måske også lidt tydeligere vise, hvad det er, de radikale vil med dette lovforslag, andet end at der kommer andre detaljer ind, og vi ser gerne, at hensigten bliver meget tydelig.

Aase Olesen (RV):

Jeg må naturligvis starte med at sige tak til ministeren og til samtlige ordførere.

Ved forskellige lejligheder, ikke mindst i FN's kvindeår, er det ofte blevet hævdet, at kvinder i dag har opnået formel og juridisk ligestilling, og at det, der skal til for at opnå reel ligestilling, i alt væsentligt er en holdningsændring. Det er det radikale venstre klar over, men det skal ikke hindre os i at udrydde den resterende juridiske forskelsbehandling, der findes i lovgivningen. Det foreliggende lovforslag er en påvisning af, at der i den danske lovgivning endnu er områder, hvor der foregår en diskrimination af kvinder. Set med nutidens øjne er det svært at pege på én eneste saglig begrundelse for, at manden skal indtage den plads, han tildeles i den gældende navnelov.

Vi er fuldstændig klar over, at vi her har fremsat et lovforslag, som skal gennem en teknisk og juridisk bearbejdning. Vi kunne have valgt at fremsætte et forslag til folketingsbeslutning om sagen i lighed med det, socialdemokratiet fremsatte under VKR-regeringen. Når vi har valgt et egentligt lovforslag, skyldes det, at vi på den måde bedre kan præcisere, hvor vi vil hen, og hvilke områder vi vil prioritere højest.

[Aase Olesen]

Lovforslagets bestanddele går for det første på at ligestille kvinder navnemæssigt og for det andet på at forsøge at ligestille børn født i og uden for ægteskab med hensyn til retten til at få et af forældrenes slægtsnavne. I dag fødes op mod en tredjedel af samtlige børn uden for ægteskab. Jeg har tidligere her fra talerstolen gjort rede for, at det radikale venstre ikke ønsker at indføre ægteskabslignende regler for folk, der har valgt at undlade at gifte sig. Men vi ønsker, så langt det er muligt, at stille den part, der ikke har haft noget at skulle have sagt i denne sammenhæng, nemlig børnene, lige. Det er ikke muligt i alle tilfælde, men i de mange papirløse forældreskaber, der findes i dag, er der ingen grund til at forhindre, at forældrene kan give barnet enten faderens eller moderens navn på lige fod med ægtefæller.

De øvrige forslag er nærmest af, skal vi sige lovæstetisk art, og med forslaget om ændring af § 8 har vi gerne villet demonstrere – ikke andet – over for justitsministeriets lovkontor, at det faktisk er muligt at aflive denne juridiske »han« i lovgivningen, at udrydde denne juridiske »han« i lovgivningen. Det skal blot opfattes som en opfølgning af de mange hjertesuk, der fra radikal side er udsendt heroppefra over, at lovtekster ikke automatisk gøres kønsneutrale.

Lovforslaget udmærker sig i øvrigt ved ikke at være særlig omkostningskrævende, men det kan næppe i sig selv siges at være belastende.

Jeg bemærkede, at ministeren var positivt indstillet over for begge hovedintentionerne i forslaget. Jeg forstod også, at man ville gå ind i arbejdet på den måde, at man ville have nedsat et udvalg, der skulle se på sagen som helhed. Det håber jeg vi kan få lejlighed til at diskutere lidt mere indgående, inden vi bestemmer os til, om dette forslag skal frem til afstemning, for som allerede flere ordførere har været inde på, er der jo ingen grund til at udsætte afgørelser, hvis de er temmelig enkle og der er et overvældende flertal for sagen, ja, jeg tror endda omtrent enstemmighed her i salen.

Ministeren sagde, at de ændringer, vi har foreslået, er mere formelle end reelle. Det kan man måske nok sige, især hvis man ser det med en mands øjne, for naturligvis kan man stort set gøre alt det, vi vil opnå her, med den gældende lov. Men jeg tror ikke, at

man skal underkende den betydning, det har, ikke bare i denne sag, men i en masse andre sager, hvor vi kvinder ustandselig i lovgivningen løber ind i den lille diskrimination.

Jeg er ikke helt klar over, om ministeren ved, at hvis man har beholdt sit navn, når man er blevet gift, så får man – det havde jeg i hvert fald, da jeg i sin tid blev gift, det er godt nok længe siden – besværligheder på offentlige kontorer, hos halvoffentlige myndigheder, som simpelt hen ikke vil anerkende én uden at få opgivet og også angiver på diverse papirer, at man ikke bare har sit eget, navn, men også, hvilket navn man har giftet sig til, eller rettere sagt: har bedt om at blive fri for. Det kan godt være, at det er en praksis, som ikke er så udbredt i dag, for i dag er der mange flere kvinder, der ønsker at bevare deres eget navn, men det er altså ikke nogen grund til rent lovgivningsmæssigt at fratage folk retten til at have deres eget navn og ligesom lægge op til, at de skal søge om at få lov til at beholde det.

Så spurgte ministeren, og det var der flere der gjorde – vist også hr. Knud Lind – om vi havde glemt at tage højde for, hvad man skal gøre, hvis ægtefæller er uenige. Jeg kunne næsten ikke tro, at ministeren også stillede det spørgsmål, for jeg må indrømme, at det opfatter jeg egentlig ikke som et juridisk spørgsmål. Man kunne da også spørge: hvad gør man, hvis ægtefæller ikke er enige om, hvilken skole deres børn skal gå i, eller hvor de skal rejse hen på ferie, eller hvad de skal have til middag? Det vedkommer faktisk ikke lovgivningen, det tilhører privatlivets fred, det er ikke noget, man behøver at lave lovregler for. Og hvis det bliver et meget alvorligt problem for folk, ja, så må de jo lade sig skille over det. Men jeg må sige som en ældre kone, der har passeret sølvbrylluppet, at vi må regne med, at det er den stærkeste, der vinder.

Jeg vil meget gerne takke fru Winnie Møller for den positive holdning, der var i hendes tale. Jeg er meget enig med hende i, at disse problemer trænger til en hurtig afklaring, så skal der være tale om et udvalg, er der i hvert fald ingen grund til at trække det i langdrag.

Det skal samtidig være et svar til fru Mette Madsen, som mente, at dette burde kobles sammen med en ændring af ægteskabsloven. For det første er det ikke sikkert, at vi skal

[Aase Olesen]

ændre ret meget i ægteskabsloven, og for det andet er de problemer, vi sidder med for øjeblikket i ægteskabsudvalget, af en helt anden og meget mere besværlig karakter. Så jeg vil meget fraråde, at det bliver koblet sammen, og der er ingen saglig grund til at koble disse ting sammen med en ændring af ægteskabsloven.

Derudover vil jeg gerne tilslutte mig den opfordring, der kom til justitsministeren om, at vi får noget mere skub på i ægteskabsudvalget. Det har jeg i øvrigt sagt sådan cirka hver måned, siden jeg kom herind igen. Det har hjulpet, kan jeg love fru Mette Madsen. Vi har fået lidt mere sekretærhjælp, sådan at vi forhåbentlig kan gøre den næste betænkning færdig, som har været undervejs i flere år.

Hr. Knud Lind var bekymret for, at der kunne komme flere administrative udgifter. Jeg har sådan set lidt svært ved at se, hvordan der skulle kunne komme flere administrative udgifter ud af dette. Selvfølgelig vil en omlægning altid koste et eller andet i form af nye love og cirkulærer og sådan noget, men ellers kan jeg ikke se, hvorfor der skulle komme mere administration ud af dette. Med hensyn til SFs forslag om, at man skulle kunne beholde begge navne – det var fru Marianne Bentsen-Pedersen, der sagde det – kan det, som allerede én ordfører har påpeget det, blive lidt svært i femte generation.

SFs ordfører undrede sig også over, at vi ikke havde fjernet en bestemmelse om navne, der var upassende eller kunne vække anstød. Dertil vil jeg gerne sige, at vi slet ikke har gennemgået navneloven under den synsvinkel, at vi skulle modernisere den på alle områder. Vi har alene taget de to hovedsynspunkter: det kønsneutrale og ligestillingen mellem børn født i og uden for ægteskab. Alle de andre ting mener vi ville passe sig udmærket for et justitsministerielt embedsmandsudvalg – sådan hedder det vistnok.

I øvrigt kan jeg tilslutte mig de øvrige ordførere, som har sagt, at de ville lægge vægt på, at arbejdet i et eventuelt udvalg kunne ske hurtigt. Jeg går ud fra, at vi i retsudvalget relativt hurtigt kan finde ud af, om der er nogen saglig grund til på de områder, vi har stillet forslag, at lade det gå over til et udvalg, eller om det er et spørgsmål om alle de

øvrige sager, man først og fremmest vil have belyst i et sådant embedsmandsudvalg.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg vil gerne sige til fru Aase Olesen, at det er et faktisk problem for den offentlige myndighed, hvis to mennesker kommer op og siger: vi er ikke enige. Der kan den offentlige myndighed formentlig ikke henvise til, at de ikke kan få barnet givet et efternavn, før de er blevet enige. Loven må nok anvise, hvordan et sådant problem skal løses, det vil jeg tro. Men det kan vi da i øvrigt diskutere videre i udvalget.

Jeg er naturligvis enig i, at hvis der er tale om et forholdsvis begrænset problem, som kun angår en del af navnelovgivning, hvis de problemer, der er forbundet med de foreslåede ændringer, er enkle og lette at overskue, så kan folketinget naturligvis beslutte, at det vil man gennemføre, og det ville også være fuldt forsvarligt at gøre det, naturligvis.

Når der er blevet peget på, at det kunne være fornuftigt at lade et udvalg se på sagen, hænger det sammen med to ting. For det første foregår der et tilsvarende arbejde i de andre nordiske lande, og det kunne man så koordinere. Vi har jo fået adskillige henstillinger om at sørge for, at den lovgivning, der direkte har interesse og betydning for det enkelte menneske, er så ens som muligt i de nordiske lande. Det kunne nok tale for, at man sikrer sig den tid, der skal til, for at være overbevist om, at man også på dette punkt får en navnelovgivning, der svarer til den, som man enten har eller er på vej til at få i de andre nordiske lande. Det er muligt, at det kan klares inden for den tid, der er til rådighed fra nu af og til folketinget hjemsendes. Den anden grund er, at der er behov for andre ændringer i navneloven. Det er ved at være længe siden, den har været gennemgået generelt, og der er behov for andre ændringer i den. Men det er ikke ment som en forhalingsmanøvre, og jeg vil gerne sige, at jeg ikke kan se, at der skulle være grund til at afvente en generel ændring af ægteskabsloven. Det kan der ikke være grund til. Jeg har sikret mig, at der er en sådan indbyrdes uafhængighed i de to love, at det ikke skulle være nødvendigt at afvente en generel ændring af ægteskabsloven.

[Justitsministeren]

Jeg har i øvrigt ikke flere bemærkninger – jo, en enkelt til fru Aase Olesen, som siger, at det er muligt, at forskellene imellem forslaget og den eksisterende lovgivning er mere formelle end reelle set med en mands øjne. Det var altså med juridiske øjne, forskellene er mere formelle end reelle. Jeg ville aldrig have sagt de anerkendende ord om initiativet, hvis jeg havde haft den holdning, som fru Aase Olesen ligesom antydede et øjeblik.

Knud Lind (FP):

SFs forslag om at give begge forældrenes efternavn giver jo nok nogle problemer. Hvis man fulgte det, ville det give et pudsigt udslag. Hvis faderens efternavn er Frandsen og moderens er Hansen, så kunne første barn hedde Peter Hansen, det kunne også hedde Peter Frandsen eller Peter Hansen Frandsen eller Peter Frandsen Hansen. Så når vi over til andet barn. Det kunne få fornavnet Lotte. Det kunne hedde Lotte Frandsen Hansen, eller det kunne hedde Lotte Hansen Frandsen. Derfor kunne vi få søskende, der hedder Peter Hansen Frandsen og Lotte Frandsen Hansen. Og sådan kunne det køre videre. Det ville nok give fremtidens slægtsforskere en del arbejde ud over det normale.

Til ordføreren for forslagsstillerne, der talte om, at man ikke kunne forstå det problem, at folk ikke kan blive enige, vil jeg sige, at det jo er sådan, at fra kærlighed til had er der kun et hanefjed. Lovgivningsmæssigt må man altså stadig gå ud fra, at noget skal barnet jo hedde, og det må man altså sørge for. Og så fik jeg altså ikke svar på det spørgsmål, jeg stillede, om det tilfælde, hvor forældrene ikke er gift.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen tvivlede på fremskridtspartiets ærlighed angående ligestilling. Vi ønsker ligestilling mellem mænd og kvinder. Men vi ønsker ikke at lægge navn til en flok højtråbende, piberygende rødstrømper. Det er ikke vores kurs. De må arbejde sig frem til ligestilling.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg skal lade være med at kommentere hr. Knud Linds bemærkninger, blot sige, at nu skal man jo heller ikke gøre det mere indviklet, end det behøver at være. Det er givet, at hvis forældrene vælger, at barnet skal have begge navne, så behøver det ikke at være to

navne fra hver i alle led. Jeg selv hedder Marianne Bentsen-Pedersen, og min mand hedder Mogensen, og vores dreng hedder Bentsen-Mogensen. Altså mere indviklet behøver det ikke at være. Man kan måske blive enig med sig selv om, hvilke af de to navne man ønsker skal gå videre.

Wilhelm (VS):

Hvis først folk ikke kan blive enige, og det var det problem, man forsøgte at tackle, så er de jo nok heller ikke enige om det, og derfor synes jeg, man skulle holde det helt udenfor.

Hr. Knud Lind har slet ikke forstået alvoren i dette med sit pjattede eksempel med Frandsen Hansen. Næh, det alvorlige er, hvis de begge to hedder Lind. Så vil det stakkels barn i al fremtid blive mistænkt for at stamme.

Jeg synes, at det, som ministeren sagde om dette problem, viser, at der i virkeligheden ikke er de alvorlige indvendinger. De myndigheder, der har besvær med forældre, der ikke kan blive enige, hvorfor har de det? Det har de, fordi lovgivningen i dag siger, at inden barnet er fyldt 12 måneder, skal det have et fornavn og ét efternavn mindst. Det er i virkeligheden et ganske overflødig krav at stille fra myndighederne, efter at vi har fået CPR-numrene, så myndighederne kan blande sig udenom. Hvis ikke der er anden løsning på det, så må forældrene bare, synes jeg, som fru Aase Olesen siger, finde ud af det ligesom med middagsmaden. Der er ikke længe noget som helst praktisk behov hos myndighederne for disse ting. At det så måske skulle være en rettighed at blive fri for for mange femtaller, eller hvad man nu ikke kan lide, i de sidste fire cifre af éns personnummer, er en anden sag. Det praktiske problem, ministeren har, er i virkeligheden afskaffet for ti år siden, eller hvor gamle CPR-numrene nu er.

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne sige til hr. Knud Lind, at det var korrekt, at jeg glemte at svare. Hr. Knud Lind har fuldstændig ret i, at vi ikke i lovtæksten har klaret problemet med eventuel uenighed hos de ugifte. Jeg må indrømme, at det skal vi nok have en jurist til at klare for os. Det er jo ikke alting, der skal stå i lovtæksterne her i landet, men det kan godt væ-

[Aase Olesen]

re, det er nødvendigt, at det her står der, og så må vi have en formulering, som kan bruges, i loven.

Om enighed i øvrigt vil jeg gerne gentage det, jeg sagde før til ministeren, at selvfølgelig er det et faktisk problem for myndigheder, hvis folk ikke er enige, men det må det jo være i en række andre tilfælde, f. eks. hvis folk kommer og vil have børnene meldt ind i en skole og siger, at i øvrigt vil den ene af forældrene have dem ind i en anden skole. Der må være en række tilfælde, hvor myndigheder kommer ud for det problem – eller også gør de det ikke, fordi folk ved, at der er ingen vej udenom, de skal blive enige. Der vil jo være en masse situationer i et ægteskab, hvor man faktisk er nødt til at blive enig, og hvor der ikke er noget dobbeltsvar på et problem.

Jeg er meget glad for, at ministeren er enig med os i, at vi ikke skal afvente en generel ændring af ægteskabsloven. Vi har været helt klar over, at der er tilsvarende overvejelser i de øvrige nordiske lande, og vi har også studeret den svenske betænkning om nye navneregler, og jeg må sige, at de er langt mere vidtgående end det lille beskedne forslag, vi kommer med her. Og når vi er kommet med dette beskedne forslag, er det naturligvis ud fra ønsket om, at der skal ske noget.

Jeg vil gerne slutte af med at sige noget til ministeren om dette med det reelle og det formelle. Jeg ved ikke, om man skal have oplevet det for at have forstået det. Jeg synes, det er en mærkelig behandling, samfundet giver et menneske, at man pludselig skal til at lave en slags ansøgning om at hedde det, man altid har heddet. Nu ved jeg ikke, om ministeren bed mærke i det, jeg sagde om, at man har altså problemer med offentlige kontorer, som ikke bare uden videre anerkender, at man hedder det, man hedder, og det, man altid har heddet, men med vold og magt vil have opført en anden persons navn på f. eks. éns kørekort. Det kan godt være, at ministeren mener, at det ikke er noget reelt problem, og det er selvfølgelig heller ikke et af de meget store, men hvorfor dog have den slags forskelsbehandling? Man forlanger jo dog ikke på en mands kørekort at få hans kones eventuelle tidligere navn opført.

(Kort bemærkning).

528 Ft

Knud Lind (FP):

Jeg mener ganske kort, at vi altså må konstatere, at der kan blive uenighed, og den kan også vise sig i praksis. Jeg synes sådan set, det ville være lidt kedeligt, hvis præsten skulle sige: »Så døber jeg dig i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn 040681-0222«. Det er jo resultatet, hvis ikke de kan blive enige.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg skal ikke forlænge diskussionen om det formelle og det reelle. Det er klart, at den kan blive meget lang, hvis vi også skal diskutere reelle og formelle problemer i forbindelse med udstedelse af kørekort, der jo nok må siges at have et noget perifert forhold til den aktuelle diskussion om navneloven, det må jeg nok have lov at sige. Jeg sagde, at problemet juridisk set var mere formelt end reelt. Men vel, vi kan fortsætte diskussionen meget længe, og det ser jeg ingen grund til at vi skal.

Med hensyn til det andet problem, spørgsmålet om enighed eller ikke enighed, skal folketingset jo nok sigte efter, at de love, som gives, er administrerbare for dem, der skal administrere dem. Jeg føler mig ikke sikker på, at en så fri fortolkning af tingene, som der er lagt op til fra hr. Wilhelms side, sådan lader sig administrere, jeg er ikke så sikker på det, men det kan vi jo også tale videre om i udvalget. Der bliver i det hele taget meget at snakke om, forstår jeg, til trods for at forslaget tilsyneladende er relativt lille.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget af 4. november 1979 om Grønlandslove har afgivet betænkning over:

Forslag til lov for Grønland om det offentlige aftalenævn. (Lovforslag nr. L 171).

Forslag til lov for Grønland om forbud mod indførsel og fremstilling af motorcykler. (Lovforslag nr. L 172).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Kulturudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om filmcensur. (Lovforslag nr. L 76).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Markedsudvalget (24/4 80):

Udtræder: Riber

Nyt medl.: Tang Sørensen

Arbejdsmarkedsudvalget (24/4 80):

Udtræder: Riber

Ny stedf.: Ernst Schmidt

Kirkeudvalget (24/4 80):

Udtræder: Riber

Nyt medl.: Ernst Schmidt

Kulturudvalget (24/4 80):

Udtræder: Riber

Nyt medl.: Ernst Schmidt

Landbrugsudvalget (24/4 80):

Udtræder: Riber

Ny stedf.: Ernst Schmidt

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 25. april 1980, kl. 11.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.07
